

Bc. Magda Demeterová
Deixe v současné španělštině
(posudek vedoucího diplomové práce)

K deixi, jež je předmětem zájmu předkládané práce, existuje v lingvistice obecné i španělské hojná literatura, zasahující do celé řady lingvistických disciplín a teorií a ukazující, že jde o velmi komplexní, složité téma, které není snadné zpracovat. Autorka práce tak před sebou měla hned tři úkoly: 1) seznámit se se sekundární literaturou; 2) stanovit si konkrétní jev spjatý s deixí, který bude zkoumat, a zasadit ho do přesvědčivého výkladového rámce; 3) získat jazykový materiál, analyzovat ho a zobecnit získané výsledky.

Shrnutí poznatků ze sekundární literatury a definice a popis konkrétního výzkumného úkolu je obsahem kapitoly *Teoretická část*. Autorka na základě studia sekundární literatury nejprve popisuje pragmatický rámec problematiky (včetně stručné historie a definice pragmatiky). Od tohoto výkladu plynule přechází k pojmu deixe, jeho definici a typologii prostředků deixe ve španělštině. To jí umožňuje definovat hlavní témata výzkumu, totiž prostorovou deixi a korpusovou analýzu tří konkrétních jevů ve španělštině a jejich prostředků v češtině. Konkrétně jde o ukazovací zájmena *este, ese, aquel*, příslovčí *aquí, ahí, allí* a sloves pohybu *llegar* a *venir*. Každý z těchto jevů je předmětem jedné případové studie, které jsou strukturovány analogicky: autorka si stanoví hypotézu týkající se užití daného jevu ve španělštině a odpovídajících prostředků v češtině a tuto hypotézu ověřuje na základě jazykového materiálu získaného z paralelního korpusu InterCorp (používá též databázi Treq, odvozenou od korpusu InterCorp). Na konci každé kapitoly shrnuje závěry a posuzuje platnost stanovené hypotézy (kapitola 2). Závěr pak obsahuje shrnutí celkových výsledků.

Jako vedoucí práce jsem mohl její vznik postupně sledovat a z přípravy práce, tak i z textu samého pro mě jasně vyplývá, že autorka má velký zájem o španělštinu a její fungování, především však ale o její praktické užívání. Zajímá ji také didaktický rozměr popisu jazyka, tj. jak ho (nikoli komplikovaným vědeckým způsobem) popisovat studentům. Tato skutečnost práci zásadně ovlivňuje v mnoha ohledech:

- autorčin výklad usiluje o srozumitelnost, jeho struktura odpovídá tomu, jak se s tématem sama seznamovala (některé pasáže mají ostatně dosti osobní ráz)
- při výběru sekundární literatury autorka volila spíše popularizační texty, až na výjimky nešla přímo ke zdrojům, což je jistě vedeno tím, že čistě teoretické úvahy ji zajímaly až v druhém plánu, případně šlo o texty obtížné
- poznatky získané ze sekundární literatury se autorka snaží převést do spíše didakticky laděného výkladového rámce, což s sebou místo nese zjednodušení
- i v případových studiích autorku zajímá především popis materiálu, uvádí zajímavé statistiky, grafy, konkrétní příklady, výsledky ale zobecňuje jen dílčím způsobem – to ostatně platí i o pasážích věnovaných neobvyklým českým

protějškým zkoumaných španělských jevů: autorka předkládá velmi zajímavá specifická překladatelská řešení, do jejich podrobnější analýzy se ale nepouští

- výrazným kladem práce je velké osobní zaujetí, vyplývající právě z již popsaného autorčina základního přístupu.

Výsledkem je práce, která obsahuje poctivý a s velkým úsilím sestavený základní popis zkoumaných fenoménů ve dvou jazycích, který ale většinou nepřekračuje základní, velmi popisný rámec a jen výjimečně usiluje o teoretické zobecnění. Přitom obsahuje dostatek zpracovaného materiálu, který by mohl sloužit jako dobrý základ k dalšímu teoretickému uvažování, na to se již ale (částečně – chápu-li to správně – též z časových a prostorových důvodů) nedostalo.

Za klad práce považuji zpracování materiálu a velmi solidní formální uspořádání, oceňuji též jazykovou stránku práce (překlepů a neobratných formulací je málo, a hlavně jsem při čtení průběžných verzí textu mohl pozorovat výrazný kvalitativní posun vpřed).

Otázky a podněty k obhajobě:

- Oceňuji snahu o kvantifikaci výskytů jednotlivých typů reference (anaforická, situační...), jde o velmi pracnou analýzu, kterou je nutno dělat manuálně. Je dle autorky reálné vztáhnout tuto typologii k českým protějškům, tj. zjistit, jaké české prostředky odpovídají např. situační referenci?
- Mezi českými ukazovacími zájmeny a příslovci je situace mnohem méně přehledná než ve španělštině. Pozorovala autorka při analýze materiálu dialektální vlivy?
- V čem autorka spatřuje výhody a nevýhody zvoleného postupu korpusové analýzy?

Za těžko obhajitelné považuji uspořádání Použité literatury – není mi jasné, proč není uspořádána podle abecedy a jak autorka pracovala se španělskými příjmeními a jmény.

Práce doporučuji k obhajobě, ale při předběžném hodnocení jsem na pochybách: obsahové a metodologické nedostatky jsou zřejmé, množství vložené práce a některé kladné stránky je v mých očích částečně vyvažují. Nakonec se kloním k lepší variantě a práci předběžně hodnotím známkou *velmi dobře*.

V Praze dne 20. 1. 2020

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.